

hoort daarmee meteen tot de oudste stukken uit het AMSAB-archief.

- (1) Gaspar (A.). L'histoire de la propagande par le catéchisme. In : Socialisme, 1967, 79, pp. 90-117.
 (2) Kuypers (J.). La contribution de Victor Tedesco à l'élaboration du Manifeste Communiste de 1848. In : Socialisme, : 1964, 1, pp. 73-82
 Gaspar (A.). Le Manifeste du Parti Communiste et le Catéchisme des Prolétaires de Victor Tedesco. In : Socialisme, 1960, 41, pp. 664-671.

Archief van Sam Herssens, communistisch militant

Rik Hemmerijckx, departement Archief (AMSAB)

Het AMSAB heeft het archief verworven van een niet onbelangrijk communistisch leider : Sam Herssens. Als militant van de vakbond der Brusselse typografen sluit hij zich in 1925 aan bij de KPB. Na de trotskistische afsplitsing van 1928 wordt hij opgenomen in het federaal comité. Van 1929 tot 1932 volgt hij cursussen aan de leninistische school te Moscou. In 1932 wordt hij redacteur van Le Drapeau Rouge en na 1935 wordt hij aangesteld tot nationaal administratief secretaris en later tot secretaris van de Brusselse federatie.

Na zijn arrestatie en deportatie naar Frankrijk maakt hij vanaf de zomer van 1940 deel uit van de clandestiene leiding van de Brusselse federatie. Na juni 1941 krijgt hij de leiding van verschillende federaties tot zijn arrestatie in juli 1943. Na zijn deportatie naar Buchenwald keert hij in april 1945 terug naar België. In die naoorlogse periode wordt hij opnieuw een belangrijk figuur in het nationaal partijapparaat. Hij is directeur van de centrale partij school (1945-1947), lid van het Centraal Comité (1942-1954) en het Politiek Bureau (1946-1954), volksvertegenwoordiger (1945-1951) en secretaris van de Brabantse federatie (1948-1951). Als volgeling van Edgard Lalle-

mand heeft hij de machtswissel na het congres van Vilvoorde (1954) nooit echt verteerd. Hij blijft redacteur van Le Drapeau Rouge tot hij in 1964 de partij verlaat om zich aan te sluiten bij de chinese KP van Jacques Grippa ⁽¹⁾.

Het archief van Sam Herssens heeft alleen betrekking op de naoorlogse periode. Het bevat een vrij interessant dossier over de werking van de Brabantse federatie tijdens de jaren 1948-1951, waarin onder meer de toespraken en nota's van Herssens, alsook een aantal interne rapporten. De artikels, die Herssens in Le Drapeau Rouge (1957-1964) en La Voix du Peuple (1964-1965) publiceerde bevinden zich eveneens in het archief.

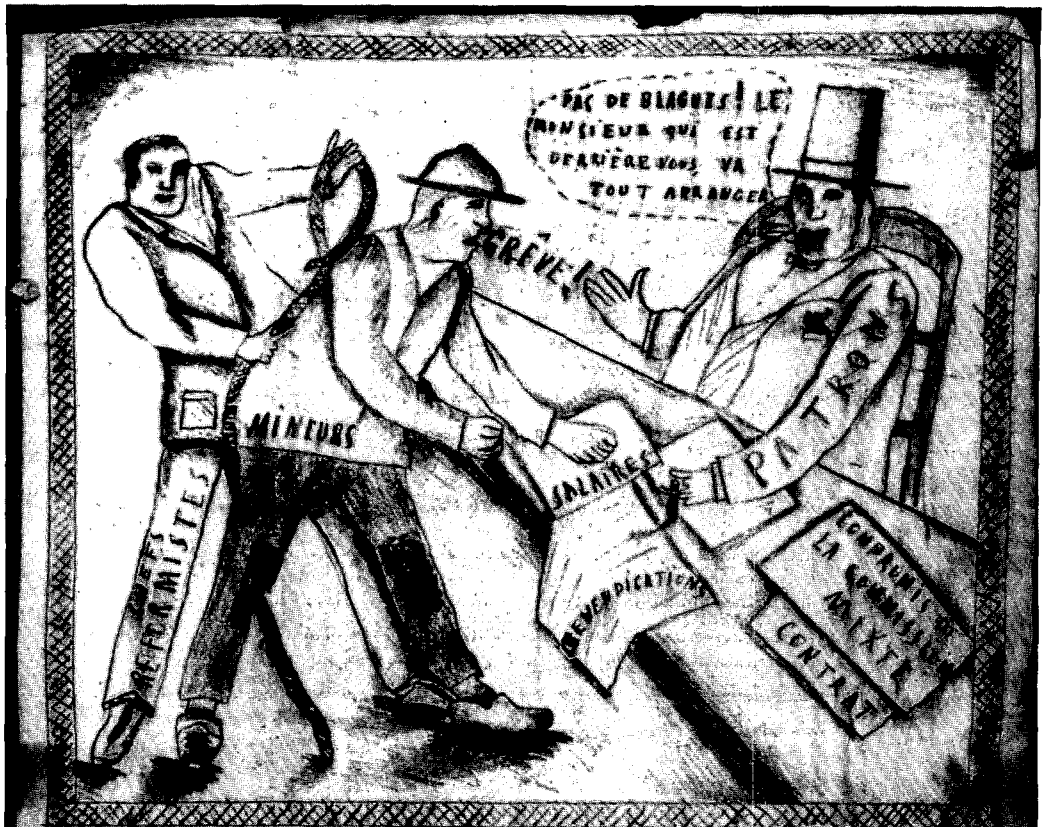
- (1) Gotovitch (J.). Du Rouge au Tricolore. Bruxelles, 1992, p. 530.

Collectie : De mijnwerkersstaking van 1932

Rik Hemmerijckx, departement Archief (AMSAB)

De mijnwerkersstaking van 1932 neemt in het collectief geheugen van de Belgische arbeidersbeweging nog steeds een belangrijke plaats in ⁽¹⁾. Ze wordt geplaatst in het kader van de grote algemene stakingen van de Belgische arbeidersbeweging en wordt vooral vergeleken met de revolve van 1886 in Wallonië. Het is niet toevallig dat Leo Michiels een beeld van de stakingsgebeurtenissen van 1932 heeft genomen als illustratie voor de voorpagina van zijn "Geschiedenis van de Europese Arbeidersbeweging" ⁽²⁾.

De staking van 1932 brak uit in volle crisisperiode, een periode van zwarte miserie, die in de ophefmakende documentaire film van Henri Storck "Misère au Borinage" treffend werd in beeld gebracht ⁽³⁾. Het was een staking van ontketende

FORMEZ VOS COMITÉS
DE LUTTE CONTRE:

LES DIMINUTIONS DE SALAIRES,

LE RÉGIME CAPITALISTE ET SA CONVENTION

LES CHEFS TRAITRES A LA CLASSE OUVRIÈRE

VIVE LA GRÈVE!

ÉDITEUR DES... UNE VICTIME DU RÉGIME

woede en wanhoop, een staking die zich niet alleen keerde tegen de steenkoolbaronnen, maar ook tegen het vakbondsapparaat. De staking was begin juli 1932 spontaan uitgebroken in de Borinage en sloeg daarna over naar de andere Waalse mijnbekkens. Na enig aarzelen erkenden de mijnwerkers-vakbonden de staking, maar zij werden door hun geradicaliseerde basis voorbijgestoken. De kloof tussen de stakende mijnwerkers en de sociaal-democratie was nooit zo groot geweest: op 10 juli werd het volkshuis van Charleroi bestormd door woedende arbeiders. De repressie was zeer hard. In de Borinage werd de staat van beleg afgekondigd en bij confrontaties met de ordetroepen vielen twee doden. De KPБ en haar **Centrale Révolutionnaire des Mineurs (CRM)** hebben in deze staking een zeer belangrijke rol gespeeld en wisten zich de sympathie te verwerven van de stakende arbeiders.

Het AMSAB heeft over deze staking van 1932 een niet onbelangrijke collectie verworven. Zij omvat een 20-tal **tekstaffiches** van de KPБ en de CRM, en één met de hand getekende affiche. Alle hebben ze een sterk agitatorisch karakter. Daarnaast omvat de collectie ook een vrij unieke verzameling **bedrijfsbladen** (o.m. *Le Marteau Pic*, *La Lampe Rouge*, *L'Enchaîné de St. Vaast*, *Le Pic Rouge*), pamfletten, tijdschriften en een verslag over de werking van de CRM.

- (1) Twee jaar geleden organiseerden de Fondation J. Jacquemotte en het Institut d'Histoire Ouvrière, Economique et Sociale nog een tentoonstelling over de staking. Zie Deruette (S.) e.a. *Mineurs en lutte ! La grève générale de l'été '32*. Bruxelles, Seraing, 1994, 165 p. Alsook Place (G.). *Témoignages sur la grève révolutionnaire de 1932*. La Louvière, 1989, 127 p.
- (2) Michielsens (L.). *Geschiedenis van de Europese Arbeidersbeweging*. Gent, 1978-1980, 4 dln.
- (3) Hogenkamp (B.) en Storck (H.). *De Borinage : de mijnwerkersstaking van 1932 en de film van Joris Ivens en Henri Storck*. Amsterdam, Leuven, 1983, 143 p.

Communistisch archief in België

Rik Hemmerijckx, departement Archief
(AMSAB)

Het voormalige KPБ-archief, dat sinds 1971 beheerd wordt door de Fondation J. Jacquemotte, neemt een nieuwe start en heet voortaan het "Centre des Archives Communistes en Belgique".

Sinds enige tijd heeft de partij de lokalen aan de Stalingradlaan verlaten en het archief heeft sinds december 1995 een nieuw onderkomen gevonden in de oude redactielokalen van *Le Drapeau Rouge* te Brussel. Het Centrum bezit uiteraard een rijke verzameling betreffende de communistische beweging in België. Naast de archieven van de partij-instanties, en van een aantal communistische militanten (J. Thonet, J. Lahaut, J. Blume, e.a.) kunnen er ook archieven van een aantal nevenorganisaties, zoals de *Union Belge pour la Défense de la Paix*, geraadpleegd worden. De Vlaamse archieven worden beheerd door het "Documentatie en Archief van de Communistische Beweging", dat als aparte structuur werd opgezet naast het CARCOB (1).

Adres : CARCOB-DACOB, Kazernestraat 33-35,
1000 Brussel, tel. 02/513.61.99

- (1) Voor meer informatie zie het Dossier de présentation du CARCOB, Bruxelles, 1995, 7 p.